

Jeg vil gerne begynde med at sige tak. Til jer, der har indstillet min afhandling til Kraka-prisen, til Else Høyrup og Foreningen for Kønsforskning, til Stine Thidemann Faber for den flotte introduktion og selvfølgelig til Kraka-pris bestyrelsen for at tildele mig æren.

Som vi har hørt, kredser min afhandling om transnational adoption i en dansk senmodernitet, og den skriver sig ind i en ny international tradition for kritisk adoptionsforskning. Min tilblivelse som forsker har dog i høj grad fundet sted i en kontekst af feministisk kønsforskning, og på den måde føler jeg, at afhandlingen har et slags 'hjem' her, hvilket gør mig så meget mere glad for prisen. Jeg håber især, at afhandlingens pointer vil blive læst som en opfordring til at anskue køn og seksualitet som altid allerede racialiserede kategorier.

I dag vil jeg benytte lejligheden til at sige lidt om transnational adoption; et fænomen som jeg forsøger at begrebssette på nye måder. Jeg vil gå igennem et billede, som jeg stødte på for ganske nylig, og som har optaget mig lige siden.

Foto: Danh Vo

På dette billede får jeg øje på et asiatisk barn, som sidder i en slynge på ryggen af en voksenkrop. Barnet kigger direkte ind i kameraet. I denne beskæring kan man ikke se hoved og ansigt på den, som bærer barnet. Derimod kan man se en tonet overarm med en stor tatovering. Noget der ligner Frihedsgudinden knejser stolt hen over ordet Freedom. I billedets baggrund anes en væg eller et hus opført med beskedne byggematerialer.

Der kan selvfølgelig siges meget mere om billedet, fx at da jeg første gang ser det, ved jeg ikke, om det er kunst, reklame eller privatfoto. Jeg kan ikke se, hvem der har taget det. Og hvorfor og til hvilket formål. Eller hvem det er, som optræder på billedet. Det er for så vidt også ligegyldigt. Billedet holder mig fast, fordi jeg læser det som en meget kompleks fortælling om transnational adoption.

Slægtskab

På billedet får jeg altså øje på et asiatisk barn. Men hvordan læser jeg den krop, som bærer barnet? Som asiatisk? Som hvid? Eller måske som noget helt tredje? Hvis jeg nu insisterer på et slægtskabsperspektiv og forfølger en læsning, som skubber voksenkroppen over i en hvid kategori, kan jeg læse barnet som adopteret, og den voksne som adoptant. Hvis jeg forfølger en læsning, som skubber voksenkroppen over i en asiatisk kategori, kan jeg læse barn og voksen som biologisk forbundne.

Transnational adoption fortæller rigtig meget om herskende normer for slægtskab. Og ikke mindst disse normers kontekstuelle forankringer. I afhandlingen undersøger jeg grænsesætninger mellem adoptivslægtskab og biologisk slægtskab. Grænsesætninger som er meget komplekse. Det transraciale adoptivslægtskab konstrueres nemlig som underordnet og deplaceret i forhold til et bredere slægtskabsparadigme, hvor heteroseksuel biologisk reproduktion til stadighed konfigureres som norm. Det interessante er, at i mit empiriske materiale overordner det danske adoptivslægtskab sig også en helt bestemt version af biologisk slægtskab. Nemlig de adopteredes koreanske slægtskab. Adoptivslægtskabet konstrueres som vigtigere og dybere. Som uerstatteligt og eksklusivt. Og det medfører imaginære begrænsninger i forhold til at leve slægtskab i flertal.

Mine analyser peger på, at denne overordning af adoptivslægtskabet, hviler på en sammenkædning med kategorier som danskhed, hvidhed og etnicitet. Hvorimod underordningen af det biologiske slægtskab hviler på en sammenkædning med kategorier som koreanskhed, asiatiskhed og race.

Dette siger især noget om, at 'biologi', må forstås intersektionelt. Og muligvis også mere intersektionelt end der har været tradition for i den afdeling af poststrukturalistisk feministisk teori og aktivisme, som jeg selv er en del af, og hvor der måske har været en tendens til automatisk afskrivning af det, der lader sig genkende som 'biologi'. Omvendt taler jeg ikke for en automatisk opskrivning af 'biologi', men for en kompleksitetssøgende tilgang til, hvor og hvordan grænsen trækkes mellem kategorier som 'biologi' og 'socialitet', og hvilke effekter dette medfører.

Frihed – men for hvem?

Vender vi nu tilbage til billedet, så trækker tatoveringen uimodståeligt i mit blik. Eller også er det den tonede og let erotiserede overarm? Det kan jeg ikke helt afgøre. Men Freedom står der. Og det kan vi gencirkulere som et analytisk spørgsmål. For hvem kommer transnational adoption til at konnotere frihed og agens? Og for hvem kommer transnational adoption til at konnotere tvang og afmagt? Består frihed i at få adgang til et privilegeret liv i Vesten? Til at realisere forældreskab og blive til en 'rigtig' kernefamilie? Eller består frihed i at afgive et barn til adoption, når man ikke kan eller

vil beholde det? Eller består frihed nærmere i at leve under vilkår, som gør én i stand til at beholde de børn, man sætter i verden?

Jeg er selvfølgelig hverken i stand til eller interesseret i at udpege, hvori frihed består – hvad det så end betyder – i forhold til transnational adoption. Men stilles der spørgsmål gennem denne kategori, kan vi få øje på de asymmetriske magtforhold og interesser, som giver kontur til fænomenet. Og måske også til de identifikations- og disidentifikationsprocesser, som informerer de analytiske optikker, vi læser igennem.

For hvad sker der med vores opfattelser og forståelser af transnational adoption, hvis vi læser barnet som adopteret og den voksne som heteroseksuel hvid vestlig adoptant? Eller barnet som adopteret og den voksne som homoseksuel hvid vestlig adoptant? Eller både barn og voksen som asiatiske og som biologisk forbundne? Eller for at gøre det endnu mere komplekst: Læser vi egentlig den voksne som en 'mor' eller en 'far'? Og hvad gør det i så fald ved vores forståelser af fænomenet?

I de senere år har transnational adoption været genstand for en omfattende debat i Danmark. Hvem skal have lov til at adoptere. Og hvem skal ikke. I skyggen af denne kamp om medborgerskab, diskrimination, privilegier og normalitet, levnes der meget lidt omtanke for de mennesker, som afgiver børn til adoption. Der forskes og vides stort set intet om de biologiske forældre og deres erfaringer.

Denne blindhed næres ikke mindst ved de altruistiske fortællinger om godgørenhed, som transnational adoption reproduceres igennem i modtagerlandene. Kritisk adoptionsforskning er ikke pr. definition imod transnational adoption, men forholder sig kritik overfor de præmisser, som betinger og nødvendiggør fænomenet, herunder den økonomisk robuste efterspørgsel på børn. En efterspørgsel, der er komplekst sammensat, og som folder sig sammen med heteronormative familieideal og sociale legitimitetskampe i de vestlige modtagerkontekster.

Brune øjne

Og så får jeg lyst til at sige lidt om det barn, som kigger ind i kameraet. For hvilke affektive fortællinger og behov producerer dette blik i modtageren?

Her får jeg lyst til at supplere med Dansk Folkepartis leder, Pia Kjærsgaard, som BT den 17. marts 2010 citerede for udtalelsen: "Jeg er ligeglad om folk har brune øjne. Når jeg kommer gående i supermarkederne og ser et lille adoptivbarn, har jeg lyst til at kramme og kysse det".

En forenklet diskursanalyse vil selvfølgelig hæfte sig ved, at modtageren, her Pia Kjærsgaard, er ligeglad med, om folk har 'brune øjne', men at denne markør alligevel kædes diskursivt sammen med de adoptivbørn, som hun ser i supermarkedet. Jeg finder det især tankevækkende, hvordan blikkene fra de brune barneøjne producerer

en form for affekt. En lyst til at kramme og kysse. Modtagerens affektive åbenhed og evne til at lade sig berøre af et par brune øjne, gestalter denne som ikke-racist.

Og så kan jeg selvfølgelig ikke modstå fristelsen til at spørge, om Pia Kjærsgaard også får lyst til at kysse og kramme de børn med brune øjne, som bærer tørklæde? Eller dem som sidder i de danske asylcentre på 5. år? Den affektive hengivenhed, som produceres i mødet mellem adoptivbarnets blik og Pia Kjærsgaard, tjener selvsagt et specifikt ærinde i en dansk politisk offentlighed. Men idealiseringer og affektiv imødekommenhed i forhold til transnational adoption rækker selvsagt ud over navngivne danske politikere og politiske partier.

Mit arbejde er grundlæggende inspireret af den amerikanske litterat David L. Eng, og ligesom ham argumenterer jeg for, at det kan være frugtbart at begrebssette transnational adoption som en racialiseret intimitetsøkonomi – et affektivt kredsløb hvor magtfulde konstruktioner af kærlighed, fremmedgørelse, slægtskab og identitet udveksles og forhandles. En sådan begrebsliggørelse implicerer en teoretisering af det transnationalt adopterede subjekt som en affektiv arbejdskraft, der møder et konkret behov i adoptivfamilien, og som på sin side modtager en lang række privilegier: Slægtskab, statsborgerskab og relativ velstand. Det er logikkerne i denne intimitetsøkonomi, som min afhandling beskæftiger sig med.

Men som Pia Kjærsgaard citatet peger på, kan transnational adoption også begrebsliggøres som opfyldende et ideologisk behov i den danske velfærdsstat. Transnational adoption bidrager til at producere denne som tolerant, farveblind, affektivt indlevende og tilpas mangfoldighedsfejrende. Dette kan ikke undgå at skabe meget stærke investeringer i opretholdelse af transnational/transracial adoptionspraksis, måske særligt i disse år hvor de danske grænser lukkes for mange andre typer af migration. Investeringerne i transnational adoption er med andre ord komplekse, og de skygger ofte for stillingtagen til og forandring af de vilkår, som eksisterer i den anden ende.

Det er problemstillinger som disse; relationen mellem 'biologi' og 'socialitet', slægtskabets centrale betydning for subjektiv tilblivelse, erfaringen af racialisering som et livsvilkår, det transnationalt adopterede subjekt som en affektiv arbejdskraft og efterspørgslens ideologiske implikationer, som min afhandling beskæftiger sig med, og som måske vil kunne bidrage med nye perspektiver til kønsforskningen.

Afslutning

Og så vil jeg knytte en sidste bemærkning til det billede, jeg har approprieret i dag. Det var nemlig på Center for Kønsforskning's nyoprettede Facebook profil i januar 2010, at jeg første gang så det. Så på den måde kan man ikke blot finde teoretisk og metodisk inspiration, men også nye spændende analyseobjekter i et af dansk kønsforskning's

hjerterkamre. Billedet er taget af den dansk-vietnamesiske kunster Danh Vo. Jeg vil gerne takke Danh for at jeg må vise billedet i dag, og Michael Nebeling for at have introduceret mig til det.

Endelig vil jeg sige, at det er med glæde og ydmyghed, at jeg i dag lægger, om ikke krop, så arbejde til denne anerkendelse blandt så mange kollegaer, fordi jeres forskning inspirerer og udfordrer min egen på rigtig mange måder. Så tusind tak for det.